

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА

ИЗБЕГЛИХ И ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА У

ОПШТИНИ ПИРОТ

2010-2013. година

Општина Пирот март 2010

С а д р ж а ј

У в о д

страница

* Уводна реч Председника општине.....	3
* О ЛПА за унапређење положаја избеглих и ИРЛ.....	4
* Одлука Скупштине Општине о усвајању ЛПА	6
* Захвалност учесницима/цама у процесу израде ЛПА	7
* Резиме ЛПА-а.....	8
- Поглавље 1. Општи подаци о општини Пирот	9
- Поглавље 2. Подаци о избеглим и интерно расељеним лицима у општини Пирот	13
- Поглавље 3. Анализа ситуације и спорна питања избеглих и интерно расељених лица	15
- Поглавље 4. Приоритетне циљне групе.....	20
- Поглавље 5. Општи и специфични циљеви	21.
- Поглавље 6. Активности – Задаци за реализацију ЛПА	22
- Поглавље 7. Ресурси – буџет	25
- Поглавље 8. Аранжмани за примену	26
- Поглавље 9. Праћење и оцена успешности	28

У В О Д

Уводна реч председника општине Пирот

Поштовани ,

Према евиденцији Повереништва за избеглице у нашој општини је у протеклих 17 година боравило 1 300 избеглих и прогнаних лица са простора бивших југословенских република као и 360 интерно расељених лица регистрованих 1999.године.

Локална самоуправа је свих ових година, у складу са могућностима , настојала да олакша живот људима који су стицајем околности постали наши суграђани. Сада идемо корак даље. Израдили смо Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица која живе у нашој општини.

Основни задак нашег деловања биће даље стамбено збрињавање и обезбеђење услова за локалну интеграцију као и обезбеђење услова за економску и социјалну равноправност са свим осталим члановима локалне заједнице.

Сматрам да је израда ЛАП-а само наставак општег стратешког приступа локалне самоуправе развоју општине Пирот и побољшању услова за живот њених становника. ЛАП јасно наглашава да је један од приоритета свих нас који управљамо овом општином да избеглим и интерно расељеним лицима омогућимо достојан живот.

Крајњи циљ ЛАП-а је потпуна интеграција избеглих и интерно расељених у локалну заједницу.

Пирот ,
Март 2010 .год.

мр Владан Васић
председник општине Пирот

О Локалном акционом плану за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица

У овом документу под процесом *локалног акционог* планирања за унапређење положаја *избеглих¹ и интерно расељених лица² (ИРЛ)* подразумевамо процес доношења одлука о томе, које промене значајне за живот избеглих и интерно расељених лица намеравамо да остваримо у свом локалном окружењу у току предвиђеног временског периода. Тај процес се заснива на идентификовању најбољег начина ангажовања капацитета свих социјалних актера у заједници у планирању и примени пална. *Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица* посматрамо као резултат процеса планирања, или планску одлуку којом су дефинисане активности у циљу интегрисања избеглих и расељених лица у локалну заједницу.

У оквиру овог документа, под избеглим и интерно расељеним лицима подразумевају се сва лица која су била изложена присилном напуштању својих домова и расељавању, због ратова на простору бивших југословенских република и Косова и Метохије, укључујући и она лица која су у међувремену стекла статус грађана Републике Србије, али и даље имају нерешене егзистенцијалне проблеме настале у току избегличког статуса.

Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица (ИРЛ) у општини Пирот настао је као резултат учешћа у Пројекту „*Подршка институцијама Владе Републике Србије које су надлежне за избегла и интерно расељена лица*“.

Општи циљ Пројекта је проналажење решења на нивоу државе која ће пружити подршку Влади Републике Србије да на ефикасан и одржив начин одговори на потребе избеглих и ИРЛ. Пројекат финансира Европска унија, а спроводе институције Владе Републике Србије које су надлежне за избегла и интерно ресељена лица: Комесаријат за избеглице Републике Србије (КИРС), Министарство за Косово и Метохију и Министарство рада и социјалне политике, као и друга надлежна министарства, општинска повереништва за избегла и интерно расељена лица и *одабране општине/градови*.

Стратешки оквир Пројекта одређен је у складу са политиком и правцима деловања дефинисаним Националном стратегијом за решавање питања избеглих и интерно расељених лица и другим националним стратешким документима од значаја за ову област³. У циљу координираног рада, коришћење научених лекција и најбољих пракси, овај Пројекат узима у обзир постојеће пројекте изградње капацитета на локалном нивоу, а наочито оне који су у домену социјалне, економске и стамбене политике. Креирање и спровођење локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица надовезује се на остале мере које имају за циљ смањење сиромаштва и социјалне угрожености осетљивих друштвених група.

¹ Према Конвенцији УН о статусу избеглице (1951), **избеглица** је особа која је из основног страха да ће бити прогоњена због своје расе, националне припадности, рипадности одређеној друштвеној групи или због политичког уверења, напустила своју државу и не може лии због поменутог страха не жели да се у њу врати. Појам избеглице је протоколом из 1967.год. проширен и на особе које су биле изложене ратним страдањима или другим облицима насиља и зато одлучиле или биле принуђене да напусте своју државу. ([хттп://ен.википедиа.орг/вики/Рефугее](http://en.wikipedia.org/wiki/Refugee))

² **Интерно расељене особе** су оне које су биле присиљене да напусте своје домове, али су остале у границама своје државе. Разлози због којих су били присиљени да напусте своје домове могу бити различити: рат, насиље, угрожавање људских права, политички прогон или природне катастрофе (земљотрес, поплава и сл.). Зато што се налазе у границама своје земље, могућности њихове међународне заштите су ограничене. Иако их, за разлику од избеглица, не штити Специјална конвенција УН, и даље их штите национални закони, међународно хуманитарно право и међународни правни акти у области људских права. ([хтт://www.articleword.org/индекс.пхп/Дисплацед персон](http://www.articleword.org/индекс.пхп/Дисплацед персон))

³ Детаље о осталим националним документима погледати у Поглављу: Анализа ситуације и закључци

Локални план акције за унапређење положаја избеглица и ИРЛ доноси се на период од 4 година, са детаљном разрадом активности за период од 2010. до 2013. године.

Процес израде Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Пирот, заснива се на интерактивном приступу чије су основне методолошке карактеристике да је :

- **Локални** – израђен је и споводиће се у локалној заједници и уважава све локалне специфичности
- **Партиципативан** – укључио је различите битне актере процеса друштвено организоване подршке избеглим и интерно расељеним у локалној заједници;
- **Утемељен** на реалним околностима, расположивим ресурсима и потребама унапређење положаја избеглих и интерно расељених;
- **Прилагођен** ситуацији у локалној заједници, актерима и позитивној промени којој се тежи;
- **Користи савремене методе** планирања и анализе свих важних елемената потребних за доношење одлука;
- **Подстиче одговоран однос** различитих друштвених актера у локалној заједници.

За потребе процеса, прикупљање и анализу основних података о положају и потребама избеглих и интерно расељених лица у Општини Пирот, коришћени су следећи извори: резултати интервјуа са потенцијалним корисницима/цама и састанка са локалним актерима, статистички подаци, различити извештаји и документи, подаци Комесаријата за избеглице републике Србије, Општинског повереништва за избеглице, Црвеног крста, локалних невладиних организација итд.

**ОДЛУКА СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ ПИРОТ О УСВАЈАЊУ ЛОКАЛНОГ
АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА РЕШАВАЊЕ ПИТАЊА ИЗБЕГЛИХ И ИНТЕРНО
РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА**

Захвалност учесницима у процесу локалног акционог планирања

У циљу израде Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица на територији Општине Пирот, формиран је општински Савет за управљање миграцијама и трајна решења, кога чине представници локалне самоуправе, као носиоца процеса и формалног доносиоца овог документа, укључујући и повереника за избеглице, представници установа и организација које се на локалном нивоу баве питањима избеглих и ИРЛ, као и навладине организације.

Улога општинског Савета била је да:

- Унапреди сопствене капацитете за планирање, кроз одговарајуће обуке организоване од стране Комесаријата за избеглице и подржане од стране Међународне организације за Миграције;
- Обезбеди потребне податке непосредно од циљних група и социјалних актера у систему подршке избеглим и ИРЛ;
- Размењује информације и учествује на састанцима од значаја за процес планирања;
- Примењује усвојене методе планирања током процеса планирања;
- Дефинише циљеве, правце развоја и сарађује са различитим релевантним локалним и републичким актерима.

Чланови Савета су:

1. Бранислав Костић, председник Савета, заменик председника Општине Пирот.
2. Марија Васић, заменик председника Савета, директор Центра за социјални рад Пирот.
3. Мирољуб Мијић, члан, секретар ОО Црвеног крста Пирот
4. Зоран Гогић, повереник за избеглице
5. Нела Цолић, Центар за социјални рад Пирот

Захваљујемо се свим члановима Савета за управљење миграцијама и трајна решења, на учешћу у процесу планирања.

Остали актери укључени у сам процес локалног акционог планирања били су представници различитих институција, организација група, укључујући и потенцијалне кориснике који су повремено учествовали у консултативном процесу. Посебну захвалност изражавамо Комесаријату за избеглице Републике Србије и ИОМ пројектном тиму.

САЖЕТАК - РЕЗИМЕ

Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица (ИРЛ) у општини Пирот настао је као резултат учешћа Општине Пирот у пројекту *Подришка институцијама Владе Републике Србије које су надлежне за избегла и интерно расељена лица*. Општина Пирот изабрана је као једна од општина која је уз помоћ и учешће ИОМ израдила Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица (ИРЛ).

Прве избеглице су дошле у општину Пирот током 1991. године из Хрватске, а затим током 1992. године из БиХ. Процес континуираног доласка избеглица трајао је све до краја 1996. године. Последњи талас доласка избеглица у општину Пирот је долазак лица са КиМ у току и након НАТО бомбардовања 1999. године, када је дошло око 360 ИРЛ. Наведени подаци су из базе Повереништва за избеглице у којој се налази укупан број избеглица који су регистровани у овом повереништву од 1991. године до данас, што значи сва лица која су добила и имала избеглички статус на територији општине Пирот. Од евидентираних избеглих и интерно расељених лица изван број се на неки начин већ интегрисао, услед дужине миграцијског стажа, образовања и других околности.

Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица је стратешки документ Општине Пирот, који се доноси се за период 2010. – 2013. године, и утврђује опште и специфичне циљеве за решавање проблема избегличке популације и ИРЛ, као и активности које би довеле до реализације истих.

Општи циљ овог документа је побољшање материјалног стања избеглих и интерно расељених лица, кроз програме трајног решавања стамбеног питања и побољшања њиховог социо-економског положаја.

У оквиру наведених општих циљева, овим Акционим планом утврђује се следећи оперативни – специфични циљеви:

- У периоду од 2010. до 2013. године обезбедити средства и услове за откуп *девет сеоских домаћинства*.
- У периоду од 2010. до 2013. године обезбедити средства и услове за решавање стамбеног проблема куповином грађевинског материјала за 5 породица.
- У периоду 2010. до 2013. године обезбедити опрему, материјал за започињање сопственог породичног посла за 20 породица.

За реализацију овако дефинисаних циљева, закључно са 2013. годином, биће потребна средства око 60.000 € Средства ће бити обезбеђена из републичких извора, од домаћих и страних донатора, а једним, мањим делом из буџета општине Пирот.

П о г л а в љ е 1.

Лична карта Пирота

ЛИЧНА КАРТА ОПШТИНЕ

Пиротски крај се налази између Ниша и Софије, античких Наисуса и Сердица. Налази се на веома прометној саобраћајници која повезује Европу са Азијом. У вишевековној историји, у прошлости пиротског краја разликовали су се периоди византијске, српске, турске и бугарске владавине. Већина писаца сматра да се данашњи град налази на месту старе римске станице Туррес. Пирот се у 4. веку нагло развија и постаје утврђено стратегијско место. У другој половини 12. века Стефан Немања осваја Пирот који се од тада налази у саставу српске државе. После косовске битке Пирот се налази под турском управом све до 28. децембра 1877. када је ослобођен. Од тог уласка у састав Кнежевине Србије историја

Пирота уклапа се у општи ток историје српског народа и дели његову историјску судбину.

Општина Пирот се налази на југоистоку Србије у пиротској котлини. Седиште је Пиротског округа, а по површини од 1232 км. квадратних је на трећем месту у Србији. Граничи се са општинама Димитровград, Бабушница, Бела Паланка, Књажевац и Републиком Бугарском у дужини од 65 км. По попису од 2002. године општина Пирот је имала 63791 становника и просечну густину насељености од 52 ст./км. квадратних. Између две пописне године дошло је до пада броја становника са 67658 на 63791. Статистички подаци показују да се из године у годину јавља негативан природни прираштај који износи - 5.3 за разлику од - 8.1 у региону. Пиротска општина се састоји од 86 месних заједница. Од тог броја је 15 градских и 71 сеоска месна заједница.

ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Структура становништва:	УКУПНО	63791
	Мушкарци	32001
	Жене	31790

Радно способно:	УКУПНО	40225
	Мушкарци	21761
	Жене	18464

Старосна структура:	УКУПНО	63791
	до 14 год.	9279
	од 15 до 27	10258
	од 28 до 60	28270
	преко 60 г.	15984

Национална структура:	УКУПНО	63791
	Срби	59858
	Роми	1920
	Бугари	454
	Југословени	210
	Македонци	67
	Горанци	56
	Хрвати	49
	Црногорци	30
	Остали	занемарљиво
	Неопредељени	553

Образовна структура за лица од 15 година старости и навише:	УКУПНО	54512
	Лица без школске спреме	2743
	1 - 3 разреда	1064
	4 - 7 разреда	10198
	основно образовање	14101
	средње образовање	18265
	више образовање	2177
	високо образовање	2791
	непознато	3173

Социјална структура становништва:	УКУПНО	63791
	Активно становништво	28206
	Лица са личним приходом	15634
	Издржавано становништво	19887
	Лица на раду у иностранству	64

Број запослених лица:	УКУПНО	20939
	У предузећима, установама	16015
	Од тога жена	6955
	У приватном сектору, власници	4924
	Од тога жена	2118
	Број незапослених	9032

Просечна зарада у општини Пирот је 39.699 динара у бруто износу(децембар 2009.), далеко мање од просека у Републици, што показује да наша општина дели судбину неразвијеног југоистока Србије.

Ослонац привреде у Пироту је корпорација „ Тигар „ један од највећих извозника у Србији, која запошљава око 4.000 радника. Нажалост, процес приватизације у многим предузећима није дао жељене резултате, тако да је још увек велики број фирми у тешком положају. Велике могућности за развој привреде и туризма пружа најавна изградње ауто-пута, као и улагања у Стару планину, која се простире североисточно од Пирота.

Географске карактеристике

Надморска висина седиште општине (мнм)	368 м
Опсег надморских висина у општини (мин-мах)	368м-1080м
Географска дужина	220 36', источно од Гринича
Географска ширина	430 09', северно од Екватора
Просечна максимаална температура (°Ц)	18,42 °Ц
Просечна минимална температура (°Ц)	5,95 °Ц
Годишње падавине (мм)	504,27
Површина општине (км ²)	1.232

Удаљеност Пирота у односу на веће центре у околини:

1. Пирот – Ниш : 75 км
2. Пирот – Београд : 330км
3. Пирот – граница са Бугарском : 35 км
4. Пирот – Софија : 80 км

П о г л а в љ е 2.

Подаци о избеглим и интерно расељеним лицима у општини

Са појавом првих ратних сукоба на просторима бивше СФРЈ долази до прилива првих избеглица.

Такав талас није заобишао ни општину Пирот. Са собом избеглиштво доноси неминовно сиромаштво, које државу Србију прати свих ових година. Нормално, да се код социјалне групе избеглица и интерно расељених лица оно манифестује на више начина, пре свега као сиромаштво у материјалном смислу, а затим као немогућност остваривања основних људских права као што су својина непокретности, слобода кретања, приступ здравственој заштити, социјалној помоћи, образовању...

Први блажи талас избеглица у општини Пирот, појавио се током 1991. након избијања рата у Хрватској, да би се број нагло повећао ескалацијом сукоба у Босни и Херцеговини. 1995.године број избеглица је додатно повећан тако да је било скоро 1 300 избеглих и прогнаних лица. Општина Пирот је по хитном поступку оформила два колективна центра и то у насељу ХЕ – Пирот 4.км и насељу Бело Поље.

Број избеглих и прогнаних након 1995.године стално се смањује тако да је тренутно са статусом избеглих и прогнаних у општини Пирот 22 лица, док је 165 расељених са Косова и Метохије.

Од укупног броја избеглих и прогнаних 12 лица је са простора Републике Хрватске, док је 10 лица из Босне и Херцеговине. Највећи број избеглих и прогнаних се вратио у земљу порекла посредством УНХЦР након 1995.године, док се један број избеглица преселио у веће градове Републике Србије, њих 15. смештено је у домове за старе.

Што се тиче интерно расељених лица са Косова и Метохије на првој регистрацији 1999.године било је 324 лица. Скоро половина је имала своје рођаке у Пироту где су нашли уточиште, њих петнаестак је смештено у колективном центру ХЕ-Пирот 4.км, а остатак у приватном смештају. Општина Пирот је учествовала као партнер у пројекту самоизградње 10 стамбених јединица, затим је од стране ИНТЕРСОСА купљено 11 сеоских домаћинства, а 5 породица је добило грађевински материјал јер су поседовали земљиште.

БРОЈНИ ПРИКАЗ РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА

Расељене породице

Укупно људи	Укупно породица	Породице са 1-2 члана	Породице са 3-5 члана	Породице преко 5 чланова
324	122	54	65	3

Расељена деца

Укупно људи	Укупно породица	Породице са децом	Укупно деце	Деца 0-3 године	Деца 4-10 година	Деца 11-18 година
324	122	62	112	25	54	32

Смештај расељених лица

Укупно људи	Укупно породица	Сопствени смештај или смештај код ближе родбине	Смештај код другог
324	122	60	62

П о г л а в љ е 3.

Анализа ситуације и закључци

Ово поглавље обухвата четири врсте квалитативних анализа:

1. Преглед документације релевантне за питање избеглих и ИРЛ
2. Анализу стања
3. Анализу заинтересованих страна
4. Анализу проблема са закључцима

На основу увида приказаних података, услед нерешеног стамбеног питања, ниске образовне структуре, мале стопе запослености, повећања степена сиромаштва, намеће се потреба стамбеног збрињавања, у смислу доградње започетих кућа, изградњом нових стамбених јединица, откупом напуштених сеоских домаћинстава у сарадњи са Комесаријатом за избеглице Републике Србије.

- 1. Преглед документације:** обухватио је неколико кључних међународних, националних и локалних стратешких докумената, релевантних за ову област, као и актуелни законски оквир који регулише питања избеглих лица у Републици Србији, и то:
  - Конвенција УН о статусу избеглица (1951. год.)
  - Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица (2002. год.)
  - Стратегија за смањење сиромаштва (2003. год.)
  - Национална стратегија одрживог развоја (2008. год.)
  - Стратегија развоја социјалне заштите
  - Закон о избеглицама (1992. год.)
  - Закон о Црвеном крсту (2005. год.)
  - Стратегија социјалне заштите у општини Пирот (2009. год.)
  - Локални план акције за децу (2005. год.)

Актуелни законски оквир за питање избеглица је Закон о избеглицама. С обзиром да је неопходно боље праћење актуелних потреба и проблема избеглица, сачињен је Предлог Закона о изменама и допунама Закона о избеглицама, али он још није усвојен.

Најважнији закључци ове анализе су следећи:

- Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица дефинише основне правце деловања – обезбеђивање услова за повратак и обезбеђење услова за локалну интеграцију, што је потпуно у складу са међународно прихваћеним циљевима за решавање положаја избегличке популације,
- Општина Пирот није до сада донела старатешки документ из ове области, мада је, у Стратегији социјалне заштите, избегличку популацију препознала као посебно осетљиву групу.

2. **Анализа стања:** у локалној заједници по питању унапређења положаја избеглих и ИРЛ, извршена је кроз идентификацију досадашњих активности и резултата у овом домену и сагледавања позитивних капацитета и слабости локалне заједнице, као и могућности и препреке са којима се суочава у свом радном окружењу.

У Н У Т Р А Ш Њ Е	<p><u>Снаге</u></p> <p>Политичка воља База података Стручни људски ресурси Добро организован Центар за социјални рад Добро организован невладин сектор Сарадња локалне самоуправе са НВО Добри технички и административни капацитети</p>	<p><u>Слабости</u></p> <p>Немогућност праћења кретања ове популације Недостатак финансијских средстава Недостатак функционалног система обавештавања појединаца из ове популације Неорганизованост и неактивност корисника Неадекватна образовна структура Недовољна сарадња институција на решавању проблема ове популације Недовољна заинтересованост друштвенео-одговорних фирми</p>
С П О Љ А Ш Њ Е	<p><u>Могућности</u></p> <p>Подршка КИРС Велики број напуштених сеоских домаћинстава Могућност изградње социјалних станова Пристап донаторским фондовима</p>	<p><u>Препреке</u></p> <p>Закон о локалној самоуправи (мале надлежности) Спора имплементација националних стратегија Нестабилна економска ситуација у земљи</p>

Најважнији закључци ове анализе су :

- Локална самоуправа је заинтересована да заједно са осталим актерима ради на унапређењу положаја избеглих и интерно расељених лица,
- Недовољно се користе стручни људски капацитети и недовољно искоришћавају могућности да се средства прибаве изван локалне средине,
- Мали број привредних организација, које су у тешкој финансијској ситуацији, отежава економски положај ове категорије и њихово запослење,
- Искуство установа, невладиних организација и локалне самоуправе у спровођењу пројеката, отвара могућност добијања донаторских средстава која су неопходна за испуњење свих активности ЛАП-а, што би требало да допринесе превазилажењу препрека, као што је неповољна економска ситуација у земљи.

3. Анализа заинтересованих страна:

Кључни партнери усмерени на решавање проблема избеглих и ИРЛ:

- Локална самоуправа – обезбеђивање финансијских средстава у општинском буџету и пружање помоћи у решавању стамбеног питања,
- Комесаријат за избеглице Републике Србије – обавља послове који се односе на: утврђивање статуса избеглица, збрињавање избеглица, вођење евиденције о избеглицама, усклађивање пружања помоћи избеглицама од стране других организација, обезбеђивање смештаја избеглица и ИРЛ, покреће иницијативе за тражење међународне помоћи од институција УН и других међународних организација и др.
- Општински центар за социјални рад Пирот – је стручна установа социјалне заштите и представља базичну установу стручног рада и услуга у социјалној заштити, у којој се непосредно или посредно задовољава већина социјално-заштитних потреба грађана и њихових породица. Као корисници социјалне заштите потенцијално се могу јавити сви грађани и породице и то онда када се нађу или су изложени посебним тешкоћама у задовољавању својих основних потреба. Најважније функције Центра за социјални рад су: непосредно остваривање социјалне заштите грађана и њихових породица, остваривање функције органа старатељства, праћење и проучавање социјалних потреба и проблема, превентивна делатност, планирање и програмирање социјалне заштите, координирање активности на спровођењу социјалне заштите и социјалног рада у општини.
- Црвени крст Пирот - је хуманитарна организација, која делује на основу Женевске конвенције, Закона о Црвеном крсту, Статута и на основу основних принципа (хуманости, непристрасности, неутралности, независности, добровољности, јединства и универзалности). Црвени крст Пирот је активно учествовао у збрињавању и пружању помоћи избеглицама и ИРЛ на територији општине Пирот.
- Здравствене установе – Здравствени центар Пирот и Завод за јавно здравље, пружају услуге примарне и секундарне здравствене заштите.
- Образовне институције – кроз своје програмске активности, обухватају и пружају могућност избеглим и ИРЛ са стекну одређено образовање и преквалификацију.
- Национална служба за запошљавање – спроводи различите програме подршке запошљавању незапослених, радно способних који активно траже посао.
- Невладине организације – које имају своје активности на територији општине, а које се односе на хуманитарну помоћ, подизање капацитета ИРЛ, обезбеђивању помоћи у прибављању докумената и правне помоћи и др.

4. Анализа проблема избеглих и интерно расељених лица, показала је да су њихови главни проблеми следећи:

- Нерешено стамбено питање је кључни проблем избеглих и ИРЛ на територији општине Пирот. Додатно га оптерећује статус имовине ових лица на подручјима бивших република СФРЈ, који је у највећем броју случајева нерешен. Приватна имовина углавном је уништена или значајно оштећена, а обнова ове имовине иде веома споро, што овој популацији значајно отежава располагање истом. Лица са подручја Босне и Херцеговине успела су да остваре своје станарско право и поврате имовину, али уколико није приватна, која је углавном уништена.

Лица са подручја Хрватске нису успела да поврате своје станарско право, а приватна имовина је углавном уништена или са великим степеном оштећења. Њихово учешће у процесу обнове своје приватне имовине на подручју Хрватске било је веома мало, с обзиром да су услови тих програма били у супротности са њиховим опредељењима (одрицање од избегличког статуса).

- Висок степен незапослености избеглих и ИРЛ у локалној заједници, због неадекватне образовне структуре неприлагођене локалној привреди, као и низак степен образовања.
- Висок степен сиромаштва избеглих и ИРЛ је логична последица околности под којима живе (недостатак материјалних средстава, трошкови везани за закуп стана, школовање деце и др.).
- Пасивност избеглих и ИРЛ која се огледа пре свега у недовољној активности избеглица и ИРЛ у циљу побољшања сопственог положаја.
- ИРЛ често не поседују потребну личну документацију услед измештених или уништених матичних књига, неустављене системске сарадње са надлежним институцијама, као и одређеног броја непријављене новорођене деце.
- Недовољни и неодговарајући социјално материјални подстицаји за интеграцију избеглих и ИРЛ услед недостатка програма и још увек присутних утицаја рата.
- Недовољна доступност здравствених услуга за поједине избеглице и ИРЛ, због недефинисаног статуса и непостојања документације.
- Честе миграције ове популације, без евидентирања у бази података.

Закључци:

- Велики број избеглица и ИРЛ се до сада интегрисао на територији општине Пирот (сопственим средствима или уз помоћ одређених донатора), али и даље постоји одређени број породица међу избегличком популацијом, које нису решиле стамбено питање.
- Непостојање одговарајућих програма, који би применом разних субвенција смањили степен сиромаштва међу избеглим и ИРЛ.
- Недовољна активност избеглих и ИРЛ у проналажењу инвеститора, донатора уз чију помоћ би решавали неке од својих наведених проблема.
- Честе миграције избеглих и ИРЛ без евидентирања нових адреса боравишта, имају за последицу отежано проналажење тих лица, као и немогућност правног саобраћаја.

Препоруке за будуће планирање унапређења положаја избеглих и интерно расељених лица:

- Покренути иницијативу за већа финансијска издавања из републичког фонда за решавање стамбеног питања избеглица и ИРЛ. За решавање овог питања постоји више начина: социјално становање у заштићеним условима, откуп напуштених сеоских домаћинстава, помоћ у грађевинском материјалу.
- Идентификовати сопствене ресурсе који се могу усмерити у решавање проблема избеглих и ИРЛ.

- Умрежавање и ефикаснија сарадња локалне самоуправе и свих кључних актера значајних за решавање проблема избеглих и ИРЛ, уз коришћење свих стручних људских ресурса и досадашњег искуства различитих институција и организација.
- Обезбедити континуиране едукативне програме за самозапошљавање.

П о г л а в љ е 4.

Приоритетне групе

Крајњи корисници ЛАП-а за решавање проблема избеглих и ИРЛ су:

- 22 регистрована избегла лица,
- 165 интерно расељених лица.

На бази критеријума који се пре свега односе на видљивост и распрострањеност циљне групе, бројност циљне групе, незапосленост и материјално сиромаштво, степен угрожености циљне групе, овај ЛАП биће примарно усмерен на следеће:

- избегла и ИРЛ која немају решено стамбено питање,
- Избегла и ИРЛ којима је неопходна помоћ друштвене заједнице у самозапошљавању.

Препоруке за решавање приоритета

Обезбедити средства од донатора и локалне самоуправе за учешће у пројектима.

- откуп сеоских домаћинстава
- помоћ у грађевинском материјалу
- започињање сопственог посла

П о г л а в љ е 5.

Општи и специфични циљеви

Општи циљ:

Полазећи од анализе стања, локалних ресурса и капацитета, као и од анализе потреба избеглих и интерно расељених лица, а у складу са националним стратешким опредељењима, дефинисан је следећи општи циљ:

Побољшање услова живота интерно расељених и избеглих лица у општини Пирот кроз програм трајног стамбеног збрињавања и побољшање њиховог социо-економског положаја кроз започињање сопствених послова.

Из овако дефинисаног општег циља, овим Локалним акционим планом утврђују се следећи специфични циљеви:

- У периоду од 2010. до 2013. године обезбедити средства и услове за откуп *девет сеоских домаћинства.*
- У периоду од 2010. до 2013. године обезбедити средства и услове за решавање стамбеног проблема з куповином грађевинског материјала за **5 породица.**
- У периоду од 2010. до 2013. године обезбедити средства за 20 најугроженијих породица избеглих и расељених лица, за куповину опреме за почетак самосталног породичног сопственог посла.

П о г л а в љ е 6.

Активности – задаци за реализацију ЈАП-а

- 1. Специфични циљеви:** у периоду од 2010. до 2013. године обезбедити средства и услове за откуп девет сеоских домаћинстава.

Активности	Период	Резултати	Индикатори	Ресурси	Актери	Партнери
1.1. Идентификација најугроженијих породица које имају нерешено стамбено питање	Други квартал 2010. године	Идентификоване породице	Број идентификованих породица	Повереник	Локална самоуправа Савет за миграције	Центар за социјални рад
1.2. Проналажење извора средстава од донатора и преко конкурса	Други квартал 2010. – 2012. године	Обезбеђена средства за куповину сеоских домаћинстава	Висина обезбеђених средстава 40.000 Е	Повереник	Локална самоуправа Центар за социјални рад	КИРС ИОМ
1.3. Израда критеријума за доделу сеоских домаћинстава	Трећи квартал 2010. године	Израђени критеријуми	Урађени критеријуми	Повереник	Центар за социјални рад Савет за миграције Локална самоуправа	ИОМ КИРС
1.4. Куповина сеоских домаћинстава	Трећи квартал 2010. – 2012. године	Купљена сеоска домаћинства	Број купљених домаћинстава	Повереник	Локална самоуправа ЦСР	КИРС
1.5. Расписивање конкурса за заинтересоване породице	2011. година	Расписан конкурс	Број пријављених избеглих и ИРЛ	Комисија	Центар за социјални рад Локална самоуправа	КИРС
1.6. Избор породица којима ће бити додељена сеоска домаћинства	2011. година	Донета Одлука о избору	Изабрано 9 породица којима ће бити додељена домаћинства	Повереник Комисија	Центар за социјални рад Локална самоуправа Савет за миграције	КИРС
1.7. Закључивање уговора са корисницима	2012. и 2013. година	Закључени уговори	Број закључених уговора са корисницима	Повереник Савет	Локална самоуправа	ИОМ КИРС

2. Специфични циљ: У периоду од 2010. до краја 2013. године обезбедити 5 грађевинских пакета за изградњу сопствених кућа.

Активности	Период	Резултати	Индикатори	Ресурси	Актери	Партнери
2.1. Интервју са потенцијалним корисницима	Други квартал 2010.- 2013. године	Укупан број пријављених избеглих и ИРЛ	Број заинтересованих породица	Повереник	Повереник	ЦСР Локална самоуправа КИРС
2.2. Обезбеђење средстава од донатора и преко конкурса	Други квартал 2010.- 2013. године	Обезбеђена средства на позицији за избегла и ИРЛ	Средства у износу од 15.000 Е.	Локална самоуправа Повереник	Локална самоуправа Повереник НВО	КИРС
2.3. Куповина грађевинског материјала	Трећи квартал 2010. – 2013. година	Купљен грађевински материјал	Број грађевинских пакета	Повереник Фонд Локална самоуправа	Повереник Фонд Локална самоуправа	ЦСР КИРС
2.4. Утврђивање критеријума	Трећи квартал 2010.	Утврђени критеријуми	Усвојени критеријуми	Комисија Повереник	Комисија Локална самоуправа	КИРС
2.5. Расписивање конкурса	Други квартал 2011.	Расписан конкурс	Број приспелих пријава	Комисија Повереник	Комисија Локална самоуправа	КИРС
2.6. Избор и доношење одлуке о избору корисника	Други квартал 2011.	Утврђена ранг листа	Донета одлука	Комисија	Комисија	Центар за социјални рад КИРС
2.7. Закључивање уговора са корисницима	Трећи квартал 2011. године	Закључени уговори и додељена средства	Број закључених уговора	Повереник Локална самоуправа	Савет за миграције Локална самоуправа	Центар за социјални рад КИРС
2.8. Изградња сопствених кућа	Трећи квартал 2011.- 2013. године	Предат грађевински материјал и започета изградња кућа	Број грађевинских пакета	Повереник Фонд Савет	Савет за миграције Фонд	ЦСР Медији КИРС

- 3. Специфични циљ:** У периоду од 2010. до 2013. године обезбедити средства за 20 најугроженијих породица избеглих и расељених лица, за куповину опреме за почетак самосталног породичног сопственог посла.

Активности	Период	Резултати	Индикатори	Ресурси	Актери	Патрнери
3.1. Сагледавање потреба и заинтересованости избеглих и расељених	Други квартал 2010.	Утврђене потребе избеглих и расељених	Број заинтересованих	Повереник	Повереник Савет	Национална служба за запошљавање КИРС
3.2. Формирање комисије и дефинисање критеријума за доделу опреме	Први квартал 2011.	Формирана комисија и утврђени критеријуми	Решењем именовани чланови комисије и усвојени критеријуми	Повереник Савет	Савет за миграције Локална самоуправа	ЦСР КИРС
3.3. Обезбеђење средстава и опреме од донатора и преко конкурса	Други квартал 2011.- 2013. године	Обезбеђена опрема	Број пакета опреме	Локална самоуправа Повереник	Локална самоуправа Повереник НВО	КИРС
3.4. Расписивање конкурса	Трећи квартал 2011.	Расписан конкурс	Број приспелих пријава	Комисија Повереник	Комисија Локална самоуправа	КИРС
3.5. Избор и доношење одлуке о избору корисника	Трећи квартал 2011.	Утврђена ранг листа	Донета одлука	Комисија	Комисија	Центар за социјални рад КИРС
3.6. Закључивање уговора са корисницима	Четврти квартал 2011. године	Закључени уговори и додељена средства и опрема	Број закључених уговора	Повереник Локална самоуправа	Савет за миграције Локална самоуправа	Центар за социјални рад КИРС

П о г л а в љ е 7.

Р е с у р с и – Б у џ е т

Планирано је да ће за реализацију *Локалног плана акције* 2010. -2013. године бити укупно потребно око 6.000.000 динара.

Из буџета локалне самоуправе планира се издвајање најмање 10% што износи 600.000. за цео период реализације *Локалног плана акције*.

Средства за реализацију, обезбеђиваће се из различитих извора:

- Учешћем локалне самоуправе
- Коришћењем кредитних фондова
- Из донаторских фондова
- Из других доступних извора.

Поступајући у складу са Националним стратегијама: за смањење сиромаштва, решавање питања избеглих и интерно расељених лица, запошљавања, очекује се финансијска помоћ ресорних министарстава у реализацији активности ЈАП-а.

Напомена:

Предвиђено време почетка реализације, како је представљено у табелама ЈАП-а, као и сам план реализације, у потпуности зависе од датума усвајања ЈАП-а, као и почетка реализације донаторских, кредитних програма и фондова у Републици Србији.

П о г л а в љ е 8.

А р а ж м а н и з а п р и м е н у

Аражмани за примену *Локалног акционог плана* у општини Пирот обухватају локалне структуре и различите мере које ће обезбедити његово успешно спровођење. У оквиру локалних структура, разликују се :

- Структуре за управљање процесом примене *ЛПА*
- Структуре које су оперативне и примењују *ЛПА*

Структуру за управљање процесом примене *ЛПА*, након његовог усвајања, представљаће Савет за управљање миграцијама и трајна решења који је учествовао у његовој изради. Савет ће направити План управљања применом *Локалног плана*.

Савет има следеће задатке:

- Одговара за вођење целокупног процеса примене *Локалног плана*.
- Именује локалне тимове за управљање пројектима, који настају као резултат операционализације ЛАП-а..
- Обезбеђује приступ и прикупљање података и информација за све заинтересоване актере.
- Одржава контакте са свим учесницима у реализацији *Локалног плана*.
- Управља процесом праћења и оцењивање успешности *Локалног плана*.
- Одржава контакте са јавношћу и доносиоцима одлука у локалној самоуправи.

Оперативну структуру за примену овог *Локалног акционог плана* чиниће институције, организације, као и тимови формирану у циљу непосредне реализације плана и пројекта развијених на основу *Локалног плана*.

У складу са *Локалним акционим планом*, биће реализована подела улога и одговорности међу различитим актерима у локалној заједници – партнерима у реализацији. Сваки актер ће у складу са принципом јавности и транспарентности рада водити одговарајућу евиденцију и документацију и припремати периодичне извештаје о раду. Извештаји ће бити полазна основа за праћење и оцењивање успешности рада.

Оперативна структура за примену *Локаног плана* има следеће задатке и одговорности.

- Реализација *Локалног акционог плана*
- Непосредна комуникација са корисницима услуга.
- Редовно доставља извештаје Савету
- Учешће у евентуалним обукама за унапређење стручности и компетенција за спровођење ЛАП-а.
- Унапређење процеса примене *Локалног плана* у складу са сугестијама и препорукама управљачке структуре.

Управљачка и оперативна структура ће развити план и механизме међусобне сарадње, пратиће успешност размене информација и ефикасност комуникације у односу на очекиване резултате примене *Локалног плана*.

Детаљне годишње планове за наредни период, након 2010.године примениће Савет. Механизам праћења, оцењивања успешности примене *Локалног плана* и доношење евентуалних мера биће дефинисан Планом праћења и оцењивања успешности (планом мониторинга).

П о г л а в љ е 9.

Праћење и оцена успешности

- **Циљ праћења и оцене успешности (мониторинга и еволуције) ЛАП-а** је да се константно прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене и процењује успех ЛАП-а ради предлагања евентуалних измена у активностима на основу налаза и оцена.
- **Временски оквир:** Мониторинг (као систематски процес прикупљања података спроводи се континуирано и дуготрајно за период 2010. – 2013.год. Евалуација (као анализа података и доношења оцене о успешности) вршиће се периодично једном годишње. Финална евалуација обавиће се на крају 2013.године.
- **Предмет мониторинга и евалуације:** Мониторинг и евалуација укључује целовито сагледавање реализације активности - задатака и специфичних циљева.

Кључни индикатори за праћење и оцењивање успешности примене *Локалног плана акција* бити следећи:

- Број избеглих и ИРЛ обухваћених реализацијом ЛАП-а.
- Број купљених сеоских домаћинстава
- Број породица које су добиле грађевински материјал
- Број породица које су добиле опрему за започињање сопственог породичног посла.
- Обим финансијских средстава обезбеђених за решавање проблема избеглих и ИРЛ.

Методe и технике мониторинга и евалуације:

За успешно обављање мониторинга и евалуације користиће се пре свега : евидентирање корисника, интервјуи са корисницима (упитници, разговори, анкете), извештавање и др.

Савет за управљање миграцијама и трајна решења ће бити одговоран за праћење и оцењивање успешности рада на примени *Локалног акционог плана*, вршиће мониторинг и евалуацију. Тим за мониторинг и евалуацију чиниће стручна лица из локалних институција и организација које су непосредно или посредно баве питањима избеглих и ИРЛ, као представници корисничких група овог локалног плана. Савет за управљање миграцијама и трајна решења ће својим Планом рада дефинисати начин организовања мониторинга и евалуације *Локалног акционог плана*.